

TIRANT LO BLANC

Batxillerat

SINOPSI

Tirant lo Blanc narra les aventures del seu protagonista, un cavaller del segle XV, en el camp de les armes i en el de l'amor. Tirant viatja per Europa i el nord d'Àfrica, fins acabar a Constantinoble, per complir un dels seus ideals: alliberar l'Imperi grec dels infidels. Enmig de combats i lluites, Tirant té temps d'enamorar-se i també de patir, ja que, lluny del model de cavaller perfecte, l'obra ens presenta un heroi envoltat de situacions versemblants i humanes.

ABANS DE VEURE LA REPRESENTACIÓ

1. Recerca: L'autor.

- Busca informació sobre la vida de Joanot Martorell.
- A continuació, amb la informació que hàgiu trobat i per parelles, elaboreu un qüestionari de 15 preguntes i les seves respostes.
- Posteriorment, podeu intercanviar-vos els qüestionaris.

2. L'obra transcorre al llarg del segle XV. Fes un eix cronològic on apareguin els principals fets que van ocórrer a Europa i a la Península Ibèrica (tot diferenciant-ne els regnes) durant aquest segle:

SEGLE XV

3. Llegeix el següent fragment de Tirant lo Blanc, on la Viuda Reposada parla a la Princesa un cop ha sabut que Tirant se li ha declarat:

-Ai senyora! E com vos veig caminar per lo pedregal!, que l'un peu va tan que l'altre no el pot aconseguir. Veig les vostres mans de pietat plenes, e los ulls atorguen ço que los altres volen. Digau-me, senyora, ¿és justa cosa ni honesta que la vostra altesa faça tanta festa com feu a un servidor de vostre pare, lo qual ha rebut quasi per amor a Déu en sa casa e és estat llançat per aquell famós rei de Sicília ab gent replegadissa, ab robes d'or e de seda manllevades? ¿E per tal home com aquest voleu perdre la perpetual fama de vostra honesta pudícia, no podent viure en hàbit de donzella ni com a filla d'Emperador, de la qual persecució e infàmia ne serien leses les orelles dels oïnts? Deixau l'honestat a part posada, e gloriejau-vos del que deuríeu abominar, la qual cosa tota donzella se deu llunyar de tals inconvenients qui porten ab si vergonya, com matrimoni desitgen ab vós ésser ajustats, e aquells haveu denegats fins ací ab paraules de falsa hostalera, e haveu decebut, e vera execució del vostre bé, honor e fama, e voleu abandonar e oblidar lo deute que deveu a natura; e més vos valria morir o no ésser eixida del ventre de vostra mare, que tal infàmia vingués a notícia de les gents d'honor. E si us ajustau ab ell per amor no lícita, què diran de vós? E si per lícit matrimoni vos ajustau ab ell, feu-me gràcia del títol que té, de duc, comte o marquès, o de rei. No us vull dir més, car no só dona que em contente de paraules on és dubtosa l'execució d'honestat. ¿Voleu que us diga ab tota veritat? En negun temps no haveu sabut honestat ni honor de quina color van vestides. Aquesta és la poca coneixença que vós teniu; e molt vos seria, ma filla, morísseu amant honestat que vergonyosament viure.

a) Transcriu el fragment en el català actual:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Està d'acord la Viuda Reposada amb els amors de Tirant i la Princesa? Resumeix els arguments que hi dóna la Víuda Reposada. Tenen alguna relació amb el model social piramidal propi de l'Edat Mitjana?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

c) Fixa't en la paraula negun ("En negun temps...):

- Quina seria la paraula equivalent del català actual?

.....

- Hi ha cap paraula castellana de significat i forma semblants?

.....

d) Explica el significat de les següents expressions:

- que l'un peu va tan que l'altre no el pot aconseguir

.....

.....

- viure en hàbit de donzella

.....

.....

- no ésser eixida del ventre de vostra mare

.....

.....

- no haveu sabut honestat ni honor de quina color van vestides

.....

.....

e) Localitza en el text paraules de les següents categories gramaticals:

- articles determinats masculins:

.....

.....

- conjuncions copulatives:

.....

.....

- verbs en primera persona del singular:

.....

.....

Explica com han evolucionat cadascuna d'aquestes paraules en la nostra llengua actual.

4. Context literari.

El segle XV és un moment de trànsit entre els corrents medievals i els renaixentistes. Agrupa les característiques següents en dos grups, un per a les més pròpies de la literatura medieval i l'altre per a les més pròpies de la literatura renaixentista. Indica a continuació quines són més presents al Tirant.

- teocentrisme
- importància de la vida terrenal per sobre de la vida eterna homocentrisme
- l'obra té una finalitat moral i pretén servir de model de comportament als homes per tal que assoleixin la vida eterna.
- a l'obra hi apareixen elements realistes o versemblants que retraten els comportaments humans.
- a l'obra és evident i decisiva la presència d'elements divins en particular i de l'element religiós en general.

PRÒPIES DE LA LITERATURA MEDIEVAL	PRÒPIES DE LA LITERATURA RENAIXENTISTA

5. Tirant lo Blanc és considerada una obra clàssica, i per aquesta raó ha estat traduïda a nombroses llengües. Busca informació sobre aquestes traduccions, així com l'aportació de Mario Vargas Llosa i Martí de Riquer a l'estudi de l'obra.

DESPRÉS DE VEURE L'OBRA

6. Aquí tens una llista de les principals característiques de la novel·la cavalleresca. Un cop vista l'obra, comenta'n les diferents característiques i explica com s'hi reflecteix cadascuna:

a) Els herois tenen virtuts i capacitats normals, exemptes d'elements inexplicables (per exemple, un cavaller mai no lluitarà tot sol contra cent i necessitarà temps per curar-se de les ferides produïdes en els combats).

.....

.....

.....

.....

.....

b) Els escenaris on passen els esdeveniments són reals, també són terres conegudes pels lectors i lectores (les històries no passen en països exòtics i allunyats geogràficament).

.....

.....

.....

.....

.....

c) El temps narratiu és proper a qui llegeix (les novel·les no estan ambientades segles enrere).

.....

.....

.....

.....

d) Hi apareixen personatges reals, que tothom coneix o pot identificar.

.....

.....

.....

.....

.....

e) Hi ha episodis històrics (batalles) que tothom pot recordar, com per exemple la caiguda de Constantinoble en mans dels turcs, que es va produir el 29 de maig de 1453, o el setge de l'illa de Rodas per les forces egípcies, que va tenir lloc del 10 d'agost al 13 de setembre de 1444.

.....

.....

.....

.....

.....

f) No hi ha elements meravellosos ni fantàstics, que donarien un to irreal a la ficció.

.....

.....

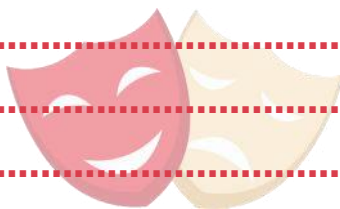
.....

.....

.....

7. Una de les característiques presents a Tirant lo Blanc és l'humor. Assenyala, en la representació que acabes de veure, elements que es puguin considerar humorístics.

8. Llegeix les paraules d'elogi que el capellà de Don Quixot de la Manxa fa del Tirant i respon les preguntes que trobaràs a continuació.:

— ¡Válgame Dios! —dijo el cura, dando una gran voz—; ¡que aquí esté Tirante el Blanco! Dádmele acá, compadre, que hago cuenta que he hallado en él un tesoro de contento y una mina de pasatiempos. Aquí está don Quirieleisón de Montalbán, valeroso caballero, y su hermano Tomás de Montalbán, y el caballero Fonseca, con la batalla que el valiente de Tirante hizo con el alano, y las agudezas de la doncella Placerdemivida, con los amores y embustes de la viuda Reposada, y la señora Emperatriz, enamorada de Hipólito su escudero. Dígoos verdad, señor compadre, que por su estilo es este el mejor libro del mundo; aquí comen los caballeros y duermen y mueren en sus camas y hacen testamento antes de su muerte, con otras cosas de que todos los demás libros de este género carecen.(...) Llevadle a casa y leedle, y veréis que es verdad cuanto de él os he dicho.

Respon a les següents preguntes:

a) Per què el capellà lloa el Tirant?

b) Creus que Don Quijote i Tirant són cavallers amb característiques similars?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

c) Quina de les dues obres (*Don Quijote de la Mancha* o *Tirant lo Blanc*) és un llibre de cavalleries i quina és una novel•la cavalleresca? Justifica la resposta.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

d) Fixa't en la darrera oració (*Llevadle a casa y leedle*):

• A quin nom substitueix el pronom *le*?

.....

• Quin pronom s'hauria de fer servir en castellà normatiu?

.....

9. El final de l'obra:

a) Consideres que el final de la vida de Tirant és propi d'un heroi de novel•la cavalleresca? Per què?

.....

.....

.....

b) Compara la mort de Tirant i la del Quixot i cerca-hi elements comuns i elements diferenciadors.

.....

.....

.....

.....

.....

c) Pensa en un final diferent de l'obra i redacta'l en unes quinze línies.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. Elements d'escenografia i muntatge.

a) Descriu com era l'escenari de l'obra que acabes de veure.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Si haguessis hagut de dirigir tu el muntatge de l'obra, quins elements del muntatge hauries canviat i quins hauries conservat tal com els has vist?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. Tirant lo Blanc també ha estat portada al cinema.

a) Si has vist (o pots veure) la pel·lícula, fes una anàlisi comparativa entre la pel·lícula i el muntatge teatral.

b) Si no has vist la pel·lícula, llegeix els següents textos periodístics i valora si:

- els seus autors consideren que la pel·lícula és fidel al llibre.
- als dos autors els va agradar la pel·lícula. Justifica la resposta.

PROHIBIT ALS PURISTES

Com acostuma a passar a les pel·lícules de Vicente Aranda, Tirant lo Blanc té com a temes principals el sexe i el poder. Aquí no es tracta tant de les relacions jeràrquiques que s'estableixen entre els amants com d'un poder més concret, més material, el polític, sobre el que també es centrava Juana la Loca. Però, sigui com sigui, que ningú busqui una adaptació fidel de la novel·la de cavalleria de Joanot Martorell, de la que únicament agafa alguns fragments, ni encara menys una superproducció de batalletes medievals a l'estil de *El rey Arturo* o *El reino de los cielos*. Aquesta història d'un cavaller que, a principis del segle XV, arriba a Constantinoble per defensar-la dels àrabs i acaba enamorat de la filla de l'emperador, amb les subsegüents intrigues cortesanes que això provoca, és més aviat una amarga reflexió sobre la fugacitat del plaer i del temps, alhora un lament elegíac i una visió desencantada de les ambicions humanes.

És evident que a Aranda li resulta molt difícil mantenir durant més de dues hores aquest equilibri entre la seva visió intimista de la Història i les necessitats d'una producció comercial. I això es nota en algunes irregularitats del relat, així com en determinats canvis de to potser una mica massa forçats. En compensació, Tirant lo Blanc ofereix alguns dels millors moments de la filmografia del cineasta i del seu sentit distant i tragicòmic de la vida, que paradoxalment desemboca en un estrany romanticisme: les escenes el·líptiques de lluites, o les eròtiques amb Victoria Abril i Leonor Watling, o el coit entre Tirant –amb les dues cames trencades– i la filla de l'emperador, sense oblidar la seva galeria de dones sempre més fortes i sensibles que els homes... El resultat, en fi, és una pel·lícula més que notable, potser una de les més arriscades i misterioses del seu autor.

Carlos Losilla, *Avui*, 9-4-2006

TORNEM A TIRANT

M'havia proposat no anar-hi. No tenia ganes d'enfadar-me inútilment. Sovint incomplim els nostres propòsits. Ens justificam dient que l'única manera de poder opinar sobre quelcom és conèixer-ho. Qui és capaç d'emetre un opinió sòlida sobre un llibre, si no l'ha llegit? El mateix ocorre amb una pel·lícula. Sempre m'han fet una mica de por les adaptacions de les bones novel·les al cinema. Vaig anar a veure la pel·lícula. Convertir el Tirant lo Blanc en un guió de dues hores i mitja resulta absurd. Hauria estat millor la possibilitat de fer-ne una sèrie: més espai per transformar en imatges tota la densitat de la història. En qualsevol cas, Vicente Aranda es va equivocar. No cal que el guió d'una pel·lícula sigui del tot fidel al text original. És imprescindible, en canvi, que en conservi l'esperit, aquelles característiques que defineixen l'obra i la individualitzen. El Tirant d'Aranda no és el Tirant de Joanot Martorell. On és l'empenta del cavaller, la seva força? On han volat la seva gràcia en l'art de la guerra i en l'art de l'amor? I aquella barreja entre l'heroi mític i l'home humà? Tirant queda transformat en un personatge aigualit, somort, que no ens convenç ni quan diu que estima, ni quan guanya batalles. Carmesina, la més bella princesa de la terra, es redueix a una enjoiada al·lota que viu obsedida per la pèrdua de la pròpia virginitat. L'amor fulminant i definitiu es converteix en una relació poc apassionada, gens engrescadora, i absolutament mediatitzada per la presència dels altres personatges de la cort. On són aquelles noces secretes entre Tirant i Carmesina, més fermes que qualsevol llaç humà o diví? On és el desig que els esclata pels ulls?

Plaerdemavida, la donzella entremaliada i deliciosa, es converteix en una dona d'Estat, preocupada per la continuïtat de l'Imperi. On són les seves manyes i la gràcia que desprenia en cada gest? Tot perd força, es redueix, i ens sobta, de tan esquifit i poc convincent.

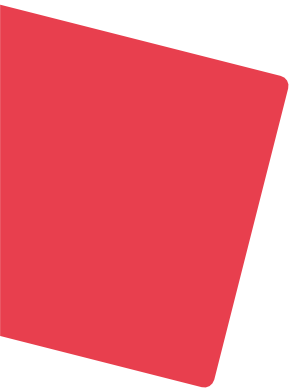
Maria de la Pau Janer, *Avui*, 15-6-2006

Espai per a la teva valoració:

A series of horizontal dotted lines for writing.

transeduca